

Русова Софія Федорівна

(дівоче прізвище Ліндфорс)

(1856-1940)

громадська і культурно-просвітницька
діячка, педагог

Народилася 18 лютого 1856р. в с. Олешня на Чернігівщині в родині шведа Федора Ліндфорса та французьки Ганни Жерве. Коли дівчинці виповнилося 10 років, батько з дітьми (мати померла) переїжджає до Києва. Тут вона закінчила гімназію із золотою медаллю.

1871 рік – разом із сестрою Марією відкриває свій перший дитячий садок. У 78-80 роках формується як вчений. Писала наукові розвідки про Шевченка, Сковороду, Квітку-Основ'яненка.

У 1874 році одружується з Брусовим. У Петербурзі розпочалося їх подружнє життя. Згодом переїхали до Праги, де підготували до видання двотомник Шевченка без цензурних скорочень. Повернувшись в Україну, проживали в Чернігові, Ніжині, Харкові, Одесі, Херсонщині.

У придніпровському місті її чоловік працював статистом. Подружжя мешкало тут з 1883-1889. Русова продовжила просвітницьку діяльність та зв'язки з народниками. Саме тут вона почала систематичну літературну працю. Під враженням катеринославської в'язниці написала нариси „Дети тюрмы” та „Дунька Криворучко”. Уклала читанку для дітей, писала оповідання для власних дітей.

Родина Русових брала безпосередню участь у культурному житті південного міста (1885-1887р.). Твори С. Русової увійшли до першого херсонського альманаху „Степ” (1886), зокрема популярний нарис про минуле Києва (1886р.).

Насиченим був і харківський період життя Русових (від 1889 до 1894р.).

Тут вона працювала у видавничому комітеті „Общество грамотности”.

Після висилки з Харкова 1894р. родина знову повернулася до Чернігова. Від 1910р. Софія - в Києві. Вона – член вчительської колегії комерційної школи і вчительського товариства.

Разом з Г. Шерстюком та С. Черкасенком видавала журнал „Світло” (1910 - 1914).

1917 року була членом Центральної Ради першого Українського уряду.

Із 1917 року С. Русова – керівник відділу дошкільної освіти і виховання. Вона складала підручники з географії та французької мови, писала популярні історико-географічні нариси для самоосвіти.

У травні 1923 р. її запросили в Прагу для створення Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова водночас очолює притулок для дітей емігрантів.

Наприкінці 1927 р. при соціологічному інституті був відкритий педагогічний семінар Софії Русової, учасники якого досліджували розвиток української школи та нові педагогічні течії.

10 грудня 1929 року С. Русовій було присвоєно звання доктора соціології.

У 1934 року із нагоди Українського жіночого конгресу пише книгу „Наші видатні жінки”. 1906-1916р. – період її педагогічної творчості, коли викладацька

діяльність поєднується з підготовкою підручників „Український буквар”, „Початкова географія”, „Підручник французької мови”.

Із 1937 року і до кінця життя Софія Русова – почесний голова Всесвітнього Союзу українок.

Померла 5 лютого 1940 року. Похована на Ольшанському цвинтарі у Празі.

Твори

1. Мемуари. Щоденник. – К. : Поліграфкнига, 2004. – 544 с.

Про неї

2. Бєлий, Д. З історії українського просвітницького руху на Херсонщині, 1917-1920 рр. : іст. нарис / Д. Бєлий. – Херсон : Штрих : Персей, 2002. – С.5.
3. Голобородько, Я. Письменники і Херсон / Ярослав Голобородько. – Херсон : Персей, 2003. – С. 27.

Довідкові видання

4. Русова Софія Федорівна // УРЕ : в 12 т. Т. 9.- К., 1983. - С.522.
5. Провідники духовності в Україні : довід. / ред. Курас І.Ф. – К. : Вища шк., 2003. – С. 779-789.
6. Українська література у портретах і довідках : довід. – К. : Либідь, 2000.– С. 281-282.
7. Шаров, І.Ф. Вчені України : 160 видатних імен / І.Ф.Шаров. – К. : АртЕк, 2006. – С. 350-352.
8. Українки в історії / за заг. ред. В. Борисенко. – К. : Либідь, 2004. – С.72-77.
9. Русови – діячі української культури // Мистецтво України : біогр. довід. – К., 1997.– С. 517.
10. Довідник з історії України : посіб. для серед. загальноосвітніх навч. закладів / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – К. : Генеза, 2001. – С. 694-695.

Бібліографічні видання

11. Русова Софія Федорівна // Знаменні і пам'ятні дати Херсонщини на 2006 рік : бібліогр. покажч. / ХОУНБ ім. Олесь Гончара; уклад. Г.П. Мокрицька; ред. Л.І. Зелена. - Херсон, 2005. – С. 6-12.